

ESI- JA PERUSOPETUKSEN KOULUKULJETUSPERIAATTEET Oulaisten kaupunki, päivitetty 2.11.2022

Perusopetuslain 32 §:ssä määritellään ehdot, joiden täytyessä kunta on velvollinen järjestämään koulukuljetuksen oppilaille.

Jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai lasten päivähoidosta annetussa laissa tarkoitettuun päivähoitosta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoitosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon. Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus. (19.12.2003/1139)

Edellä 1 momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. (24.6.2010/642)

Jos oppilas otetaan muuhun kuin §:n 6 2. momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämispaikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi, jos esiopetusta saava lapsi osallistuu toisessa kunnassa järjestettävään lasten päivähoitoon lasten päivähoitosta annetun lain §:ssä 11 c tarkoitetulla tavalla, opetuksen järjestäjällä on oikeus edellyttää, että lapsen huoltaja vastaa lapsen kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista päivähoito- ja esiopetuspaikan välillä. (8.4.2011/324)

Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

Kunnan tulee tarkistaa koulukuljetusperiaatteet riittävän usein, jotta oppilaiden oikeusturvan kannalta yhdenvertainen kohtelu turvataan.

Pääperiaatteena koulukuljetusten järjestämisessä on turvallisuus, tasa-puolisuus, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus.

Mikäli perusopetuslain 32§:n määrittämät koulukuljetusten myöntämis-perusteet eivät täyty, ovat huoltajat itse velvollisia järjestämään lastensa koulukuljetukset

Perusteet maksuttomalle koulukuljetukselle ovat seuraavat:

Yleiset perusteet

Esi- ja perusopetuksen oppilaiden koulukuljetusten järjestämisestä noudatetaan perusopetuslaissa annettujen määräysten ja Oulaisten sivistys- ja hyvinvointilautakunnan päättämiä koulukuljetusperiaatteissa määriteltyjä ehtoja, joiden täytyessä kunta järjestää oppilaille koulukuljetuksen.

Kun vieraskuntalainen oppilas hakeutuu ja hyväksytään oppilaaksi kunnan kouluun, oppilaan huoltaja vastaa oppilaan koulukuljetuksista ja/tai saattamisesta aiheutuneista kustannuksista.

Ensisijainen kotiosoite

Maksuton koulukuljetus myönnetään oppilaan ensisijaisen (väestörekisteriin merkityn) kotiosoitteen ja lähikoulun väliselle matkalle. Koulukuljetus myönnetään vain kunnan osoittamaan esiopetuspaikkaan tai lähikouluun. Mikäli oppilas hakeutuu muuhun kuin oppilaan lähikouluun, koulumatkoista vastaa huoltaja.

Jos kyseessä on vuoroasuminen (lähtökohtaisesti lapsi asuu yhtä paljon tai lähes yhtä paljon kummakin vanhemman luona), vuoroasumisessakin on yksi virallinen asuinpaikka, jonka perusteella kunta osoittaa lähikoulun ja lapsen koulupaikka määräytyy. Perusopetuslain 32 § mukainen koulukuljetusvelvoite syntyy vain lapsen virallisesta asuinpaikasta.

Tilapäinen osoite

Harkinnanvarainen maksuton koulukuljetus voidaan väliaikaisesti myöntää hakemuksesta tilapäiseen osoitteeseen oppilashuollollisista syistä asiantuntijalausannon tai muun selvityksen perusteella. Lisäksi oppilaalle voidaan hakemuksesta myöntää väliaikainen harkinnanvarainen maksuton koulukuljetus, jos oppilas esim. joutuu muuttamaan tulipalon tai vesivahingon vuoksi. Muiden koulukuljetusperusteiden myöntämiskriteereiden tulee täytyä.

Esiopetus - koulumatka yli 3 km

Esiopetukseen osallistuva oppilas on oikeutettu koulukuljetukseen, jos hänen koulumatka joko kotoa tai varhaiskasvatuspaikasta (hoidosta) on yli 3 km esiopetuspaikkaan. Esiopetukseen kuljetus myönnetään vain niille päiville, kun oppilas osallistuu pelkkään esiopetukseen. Mikäli päivä sisältää myös varhaiskasvatusta, oppilas ei ole oikeutettu maksuttomaan kuljetukseen.

Toissijainen koulupaikka

Jos oppilaalle on myönnetty huoltajan hakemuksesta koulunkäyntioikeus muuhun kuin perusopetuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun lähikouluun tai muuhun, erityistarpeet huomioon ottaen, oppilaalle soveltuvaan kouluun, asetetaan pääsääntöisesti oppilaaksi ottamisen edellytykseksi se, että oppilaan huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuneista kustannuksista.

Koulutuksen järjestäjän osoittama lähikoulu

Jos erityisen tuen oppilas tai jonkun muun koulunkäynnin onnistumisen kannalta määräytyvän erityisjärjestelyn takia oppilaalle on osoitettu koulunkäyntipaikaksi tietty koulu (koulutuksen järjestäjän osoittama lähikoulu), koulukuljetusperusteet ovat samat kuin asuinosoitteen mukaista lähikouluun käyvillä. Erityisen tuen päätös ei automaattisesti takaa maksutonta koulukuljetusta.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta

Perusopetuslain 48 §:n 4 momentin mukaan aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettäessä tulee ottaa huomioon, että niillä toimintaan osallistuvilla lapsilla, joilla on 32§:n mukainen oikeus koulumatkaetuun, on mahdollisuus käyttää tätä etuutta. Lain perusteluissa (HE 57/2003) on todettu, ettei kunnalla ole velvollisuutta erikseen järjestää koulukuljetusta iltapäivätoiminnasta.

Lyhytaikainen kuljetustarve

Tapaturman tai pitkäaikaisen sairauden sattuessa oppilaalle on mahdollista hakea määräaikaista koulukuljetusta. Lyhytaikaista kuljetustarvetta varten sivistystoimistoon toimitetaan koulukuljetushakemus ja liitteeksi tulee toimittaa lääkärintodistus, jossa kuljetustarve perustellaan. Lausunnosta on kuljetustarpeiden syiden ja perustelujen lisäksi myös ilmentävä selkeästi, mille ajanjaksolle koulukuljetuksen järjestämistä suositellaan. Lausuntoa käytetään asiantuntijapuna koulukuljetuksesta päätettäessä.

Koulutapaturman aiheuttaman loukkaantumisen takia kunta järjestää kuljetuksen, mikäli tarve on lääkärintodistuksessa todettu. Erillistä koulukuljetushakemusta ei tarvitse toimittaa. Lääkärintodistus toimitetaan sivistystoimistoon kuljetuksen järjestämistä varten.

Tapaturmien vuoksi tarvittavan koulukuljetuksen järjestämiseen varataan kaksi arkipäivää siitä lukien, kun hakemus ja lääkärintodistus ovat saapuneet sivistystoimistoon.

Koulumatkan pituus ja omavastuu matka

Perusopetuslaki 32§ s. 1.

Oppilaan koulumatkan pituus lasketaan väestörekisteriin merkitystä vakinaisesta osoitteesta lähikouluun. Matkan pituus tarkoittaa yhdensuuntaista koulumatkaa. Matka mitataan oppilaan kotiosoitteen mukaan kiinteistön osoitteen perusteella kiinteistön liittymästä tai tontin rajasta koulun tontin rajaan, kohtaan josta oppilailla on pääsy koulun pihaan.

Omvastuumatka

Maksuton koulukuljetus myönnetään ensisijaisesti julkisilla kulkuneuvoilla. Ensisijainen kuljetusmuoto perusopetuksen oppilaille on linja-auto.

Koulukuljetus ei tarkoita ovelta ovelle kuljetusta. Kunnan velvollisuutena ei ole järjestää koulukuljetusta koko matkalle, vaan kuljetus voidaan järjestää vain osalle matkasta.

Omvastuumatkana oppilas veloitetaan kulkemaan omin neuvoin osan koulumatkasta linja-autopysäkille tai taksireitin varteen, ellei koulumatkaan päivittäin käytetty aika ylity tai oppilaan terveydentila muuta vaadi tai ko. tieosuus ole todettu vaaralliseksi.

Lähtökohtana on aina, että koulukuljetuksessa olevan oppilaan on kuljettava itse kotoa kuljetusreitintä pysäkille ja samoin myös takaisin kotiin.

Koulukuljetuksen sujuminen edellyttää, että oppilas on kuljetusreitintä pysähtymispaikassa hyvissä ajoin ennen ilmoitettua kuljetusaikaa.

Koulukuljetus ei voi jäädä odottamaan myöhässä olevaa oppilasta.

Oppilas voi joutua koulumatkoillaan odottamaan kuljetusta kuljetusreitintä varrella tai koululla.

Kuljetuksesta myöhästyneille ei järjestetä erillistä kuljetusta, vaan huoltajien vastuulla on järjestää myöhästyneen oppilaan kuljetus.

Huoltajan tulee ilmoittaa taksille koulukuljetuksen perumisesta, mikäli kuljetukselle ei ole tarvetta. Perumatta jätetyn tai aiheettoman kuljetuksen kustannukset voidaan periä huoltajalta.

Oppilaiden vanhemmat voivat halutessaan järjestää lastensa koulumatkat toisin, mikäli katsovat, ettei kaupungin tarjoama taso ole heille riittävä ja vastaavat tällöin itse syntyvistä kustannuksista.

Huoltajat ovat aina ensisijaisesti velvollisia opettamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä.

Koulumatkaan käytetty aika

Päivittäiseen koulumatkaan käytettävä aika odotuksineen saa kestää enintään 2,5 tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia.

Kuljetusten yhdistelyjen vuoksi oppilas voi joutua odottamaan kuljetusta aamuin ja/tai iltapäivisin. Kuljetusreitintä johtuen oppilas voi joutua myös

olemaan koulukyydissä pitemmän aikaan kuin lyhyintä reittiä ajattaessa koulumatkoihin menisi aikaa.

Perusopetuslain 32 §:ssä määritellään oppilaan päivittäinen koulumatkaan käytettävä aika.

Oppilaan kävellen kulkemaan matkaan sovelletaan Kuntaliiton 2012 julkaistua Henkilökuljetusopasta, jossa määritellään keskimääräinen kävely aika.

Matka-aikaa laskettaessa sovelletaan Suomen kuntaliiton julkaiseman henkilökuljetusoppaan keskimääräistä kävely aika seuraavasti: esiopetuksessa olevan kävely aika 1 kilometrin matkalla on 15 minuuttia
1-luokan oppilaan kävely aika 1 kilometrin matkalla on 14 minuuttia
2-luokan oppilaan kävely aika 1 kilometrin matkalla on 13 minuuttia
3-luokan oppilaan kävely aika 1 kilometrin matkalla on 12,5 minuuttia
4-luokan oppilaan kävely aika 1 kilometrin matkalla on 12 minuuttia
5-luokan oppilaan kävely aika 1 kilometrin matkalla on 11,8 minuuttia
6-luokan oppilaan kävely aika 1 kilometrin matkalla on 11,6 minuuttia
7-luokan oppilaan kävely aika 1 kilometrin matkalla on 11,4 minuuttia
8-luokan oppilaan kävely aika 1 kilometrin matkalla on 11,2 minuuttia
9-luokan oppilaan kävely aika 1 kilometrin matkalla on 11 minuuttia

Mikäli oppilaan päivittäinen koulumatkoihin käytetty aika odotuksineen ylittää perusopetuslain 32 §:n asettaman rajan, tarkastellaan kuljetusjärjestelyt uudelleen.

Koulupäivän jälkeen kuljetusta odottavalle oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus valvottuun toimintaan tai tarjota tila esimerkiksi läksyjen tekemiseen. Päivittäiset odotusajat pyritään kuitenkin pitämään mahdollisimman lyhyinä.

Kuljetuksen myöntämisen perusteet

Koulukuljetuksissa käytetään ensisijaisesti olemassa olevaa julkista liikennettä. Muita kuljetusmuotoja (taksi) käytetään toissijaisesti täydentämään julkisen liikenteen yhteyksiä.

Koulumatkan pituus

Koulumatkan pituus mitataan lyhintä, jalankulkukelpoista, turvallista ja yleisessä käytössä olevaa tietä pitkin kotitontin portilta koulutontin portille. Kunnan velvollisuutena ei ole järjestää koulukuljetusta koko matkalle, vaan kuljetus voidaan järjestää myös vain osalle matkasta.

Koulukuljetusetuuden saavat:

- a) esiopetuksessa oleva oppilaan koulumatka on yli 3 km
- b) 1-3 luokan oppilaan koulumatka on yli 3 km
- c) 4-9 luokan oppilaan koulumatka on yli 5 km

d) Erityisopetuksessa olevien oppilaiden kuljetustarve ratkaistaan tapauskohtaisesti pitäen lähtökohtana kuitenkin yleisiä koulumatkapituusperusteita.

Koulumatkan rasittavuus

Kuljetuksen järjestäminen koulumatkan vaikeuden tai rasittavuuden perusteella edellyttää aina asiantuntijan lausuntoa. Lausunnon voi antaa lääkäri, psykologi tai muu asiantuntija tapauksesta riippuen. Lausunnosta on ilmevä kuljetustarpeen syiden ja perustelujen lisäksi se, millä kulkumuodolla asiantuntija suosittelee kuljetuksen tapahtuvan. Lausunnosta on myös ilmevä selkeästi, mille ajanjaksolle asiantuntija suosittelee koulukuljetuksen järjestämistä. Kuljetusta koulumatkan rasittavuuden perusteella tulee hakea jokaiselle lukuvuodelle erikseen.

Erityisen perustellusta syystä maksuton koulukuljetus voidaan myöntää oppilaalle myös oppilashuollollisilla perusteilla oppilaan koulunkäynnin tukemiseksi.

Matkan rasittavuuden tai vaikeuden vuoksi koulukuljetusta haetaan joka lukuvuodelle erikseen, ellei sitä ole viranhaltijapäätöksessä myönnetty jo suoraan pidemmäksi ajaksi.

Koulumatkan vaarallisuus

Kunta myöntää harkinnanvaraisen, maksuttoman koulukuljetuksen, mikäli oppilaan käveltävän koulumatkan osuudesta osa arvioidaan vaaralliseksi. Koulumatkan turvallisuuden arviointiperusteina käytetään pääsääntöisesti yleisten teiden osalta KOULULIITUohjelmalla tuotettuja teiden vaarallisuusindeksilukuja. Menetelmä on kehitetty Liikenne- ja viestintäministeriön, tiehallinnon, kuntien ja konsultin yhteistyönä ja se on yleisesti käytössä. Arvioinnissa tarkastellaan monipuolisesti koulumatkan liikenteellisiä olosuhteita, mutta suurimman painoarvon arvioinnissa saavat teiden liikennemäärät ja nopeusrajoitukset. Esimerkiksi valaistuksen puuttuminen ei yksinään tee tiestä vaarallista. Arviointeja ja suosituksia käytetään asiantuntija-apuna päätöstä tehtäessä, ne eivät kuitenkaan velvoita kuntaa kuljetuksen järjestämiseen.

Kuljetukset myönnetään ensisijaisesti julkisella liikennevälineellä ja toissijaisesti erilliskuljetuksena.

Se, että huoltaja ei esim. pysty saattamaan oppilasta, ei ole peruste koulumatkaetuisuuden myöntämiselle, koska lainsäädäntö lähtee lähtökohdasta, että oppilaan itsensä tulee suoriutua koulumatkasta ja myös osata lähteä kotoa oikeaan aikaan.

Koulumatkasta ei suoraan muodostu liian vaikeaa tai vaarallista esim. pimeän vuodenajan, lumisen/liukka kelin vuoksi tai siksi, että oppilas joutuu kulkemaan yksin valaisematonta tietä. Myöskään se, että oppilas joutuu kulkemaan yleistä tietä pitkin, jolla luonnollisesti myös on liikennettä, ei suoraan tee koulumatkasta liian vaarallista. Teiden ylittämistä ei yleensä pidetä kuljetuksen perusteena. Oppilaat voivat myös odottaa linja-autoa valtateiden varsilla.

Pelkästään tien ylittämistä bussipysäkille tai kulkemista koulutaksipysäkin noutopaikalle ei pidetä yksinään vaarallisena. Yksitystien osalta tien turvallisuudesta vastaa tiehoitokunta.

Koulukuljetusta koulumatkan vaarallisuuden vuoksi haetaan jokaiselle lukuvuodelle erikseen. Maksuton koulukuljetus myönnetään vain vaaralliseksi katsotulle tieosuudelle ja oppilas velvoitetaan kulkemaan osa matkasta omavastuumatkana.

Petokyydit myönnetään kirjallisen hakemuksen perusteella tapauskohtaisesti, ja huoltajan tulee liittää hakemuksen liitteeksi riistanhoitopiirin, riistanhoitoyhdistyksen tai petojen liikkeitä ja petokantaa laskevien tahojen lausunto/lausunnot. Kuljetukset myönnetään määräajaksi.

Pelkkä petojen esiintyminen ei ole kuljetuksen myöntämisperuste, vaan petojen käyttäytymiseen tulee liittyä häiriökäyttäytymistä.

Kuljetusreitti ja avustaminen

Kuljetusreitin järjestäminen ja oppilaan kulkeminen reitin pysäkille

Koulukuljetuksissa käytetään ensisijaisesti olemassa olevaa julkista liikennettä sekä takseja täydentämään julkisen liikenteen yhteyksiä.

Taksilla järjestettävää koulukuljetusta varten suunnitellaan kuljetusreitti, jossa määritellään auton pysähtymispaikat. Taksikuljetuksia ei järjestetä ovelta - ovelle kuljetuksina, vaan oppilaat kulkevat aamulla pysäkille reitin varteen ja iltopäivällä pysäkiltä kotiin omin neuvoin. Koulukuljetuksessa kulkevat oppilaat ovat velvollisia kulkemaan osan matkasta jalan ns. lähimmälle päätielle.

Koulukuljetuksen sujuminen taksireiteillä edellyttää oppilaiden olemista riittävän ajoissa sovitussa noutopaikassa. Huoltaja on velvollinen ilmoittamaan taksille, mikäli lapsi ei tarvitse jonakin päivänä kuljetusta.

Kuljetuksen avustaminen

Avustusta myönnetään huoltajan anomuksesta, jos koulumatka muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi, ei kuitenkaan alle 3 km:n matkoihin. Koululääkärin antaman todistuksen perusteella saattoavustus voidaan myöntää myös lyhyemmälle matkalle.

Kuljetus- ja saattoavustuskorvausta on haettava ennen kuljetuksen aloittamista.

Ensisijaisesti saattoavustus korvataan huoltajalle alennetun linja-autolipputaksan mukaan, mikäli oppilaalla on mahdollisuus julkisten kulkuvälineiden käyttöön. Toissijaisesti saattoavustus myönnetään omalla autolla saattamisesta 0,25 €/ km. Korvaus maksetaan huoltajalle laskun perusteella jälkikäteen. Kuljetusetuus myönnetään lukuvuodeksi

kerrallaan. Etuus voidaan myöntää myös lyhyemmäksi ajaksi erityisten olosuhteiden takia, esim. vaarallinen liikennetyö, kelirikko yms. Sairauden takia voidaan etuus myöntää lääkärintodistuksessa mainituksi ajaksi.

Ns. maksullinen kuljetus / taksi

Taksilla ajettavien kuljetusreittien varrella olevat oppilaat voivat hakea erityisestä syystä ns. maksullista kuljetusta. Koulukuljetusperusteet eivät heidän kohdalla täyty. Kuljetus järjestetään mikäli jo olemassa olevalla kuljetusreitillä on tilaa. Kuljetus on maksullinen ja maksu määräytyy koulumatkan pituuden perusteella.

Kuljetusedun voimassaoloaika

Maksuton koulukuljetus, joka myönnetään koulumatkan pituuden perusteella, voidaan myöntää monivuotisena. Koulukuljetusoikeus alkaa tällöin aina lukukauden ensimmäisenä koulupäivänä ja päättyy lukuvuoden viimeisenä koulupäivänä päätökseen merkittyjen lukuvuosien ajan.

Mikäli maksuttoman koulumatkan hakemuksen perusteena on koulumatkan vaarallisuus, muut terveydelliset syyt tai matkan rasittavuus/vaikeus, hakemus tulee tehdä lukuvuosittain, ja koulukuljetuspäätös on voimassa vain lukuvuoden tai määrääjän (esim. 1.11. - 31.3.).

Mikäli oppilaan kotiosoite tai koulu muuttuu, kuljetusoikeus päättyy. Huoltaja hakee tarvittaessa koulukuljetusta uudelleen.

Asiantuntijalausunnot on toimitettava joka lukuvuosi hakemuksen mukana uudelleen. Asia ratkaistaan tapauskohtaiset, eikä suositus ole tae kuljetuksen saamiselle.